RABHADH

CAITHFEAR an Páipéar Ceisteanna seo a thabhairt ar ais le do leabhar freagraí ag deireadh an scrúdaithe – nó caillfear marcanna.

Scríobh d'Uimhir Scrúdaithe anseo

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2003

GNÓ – GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ CÉADAOIN 11 MEITHEAMH, MAIDIN 9.30 A.M. – 12.00 MEÁNLAE

FREAGAIR

(A) <u>Deich</u> gceist as Roinn 1 AGUS

(B) <u>Ceithre</u> cheist as Roinn 2 mar a leanas:

Ceist <u>amháin</u> as Cuid 1 AGUS
<u>Dhá</u> cheist as Cuid 2 AGUS
<u>Ceist amháin eile</u> as
Cuid 1 nó Cuid 2.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

Tabhair faoi deara dáileadh na marcanna ar na ceisteanna.
Ceadaítear áireamháin a úsáid.

C.	Marc
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
Iomlán	

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A THABHAIRT AR AIS LEIS AN LEABHAR FREAGRAÍ INA MBEIDH NA FREAGRAÍ

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Scrúdú na hArdteistiméireachta 2003
Gnó – Gnáthleibhéal

ROINN 1 – CEISTEANNA FREAGRAÍ GEARRA

(100 marc)

Freagair <u>10</u> gceist. Tá 10 marc ag dul do gach ceist. Cuir an Páipéar Ceisteanna seo ar ais le do thoil in éineacht le do leabhar freagraí.

1. Cad dó a seasann na litreacha seo a leanas? *(Scríobh gach freagra go hiomlán sa spás cuí thíos)*.

(i)	CBL (VAT)
(ii)	ASPC (PRSI)
(iii)	BAD (HRM)

2. Liostaigh **<u>trí</u>** cháilíocht atá ag bainisteoirí.

3. Rianaigh an ról atá ag infheisteoirí i gcúrsaí gnó agus luaigh **<u>dhá</u>** shampla d'infheisteoirí.

4. Cad a chiallaíonn Staidéar Féidearthachta:

5. Liosta téarmaí árachais is ea Colún 1.
Liosta míniúchán a d'fhéadfadh a bheith ar na téarmaí sin is ea Colún 2. Meaitseáil an dá liosta tríd an litir ar an téarma ceart a chur faoin uimhir chuí thíos. Níl aon mheaitseáil ar mhíniúchán amháin

	Colún 1 Téarmaí		**Colún 2 Míniúcháin**
1	Leas Inárachais	A	Ní mór don árachaí na fíricí ábhartha go léir a thabhairt don árachóir.
2	Préimh	B	Tar éis cúiteamh a íoc, aistríonn cearta an árachaí go dtí an comhlacht árachais.
3	Ranníocaíocht	C	Tá feidhm leis seo nuair atá tearc-árachas ar mhaoin.
4	Foráil chaillroinnte	D	Ní mór don árachaí leas airgeadais a bheith aige san earra atá faoi árachas.
5	Seachaíocht	E	An costas bliantúil ar chumhdach árachais.
6	Meon lánmhaith	F	Tá feidhm leis seo nuair a chumhdaíonn dhá árachóir nó breis riosca árachais.
		G	Ní féidir brabús a dhéanamh ar éileamh árachais.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
D					

6. Mínigh an téarma Infhiontraí agus léirigh do fhreagra le sampla.

____

____

____

____

7. Tarraing graf líne chun an t-eolas seo a leanas a léiriú.: do GHK Teo

Bliain	1998	1999	2000	2001	2002
Díolacháin	100,000	130,000	140,000	160,000	150,000

8. Is é a chiallaíonn tarmligean ná

____

____

____

Tabhair sampla den tarmligean.

____

____

9. Mínigh an chiall atá le Comhlacht Trasnáisiúnta agus luaigh míbhuntáiste amháin a bhaineann le Comhlachtaí Trasnáisiúnta do gheilleagar na hÉireann.

Is é is Comhlacht Trasnáisiúnta ann ná

____

____

____

Míbhuntáiste ____

____

____

10. Maidir le cánachas, rianaigh cad chuige na foirmeacha seo a leanas.

P45 ____

____

P60 ____

____

11. Rianaigh **trí** bhacainn atá ar chumarsáid éifeachtach.

____

____

____

____

____

12. Déan idirdhealú idir Pleanáil Straitéiseach agus Pleanáil Oirbheartaíochta.

____

____

____

____

13. Rianaigh an tábhacht a bhaineann le Rialú Cáilíochta do ghnó.

____

____

____

14. Mínigh an téarma 'Caipiteal Cothromais'. ____

____

15. Tá ceithre Thoisc Táirgeachta ann.

1. TALAMH	2. SAOTHAR	3. ?	4. ?

Ainmnigh an tríú agus an ceathrú toisc.

3. ______________________________

4. ______________________________

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ

ROINN 2 (300 marc)

Freagair ceithre cheist as Roinn 2 mar a leanas:
Ceist amháin as Cuid 1 agus
Dhá cheist as Cuid 2 agus
Ceist amháin eile as Cuid 1 nó Cuid 2.

Cuid 1

Daoine i nGnó

Ceist 1

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Cheannaigh Máirtín Ó Riain bothán adhmaid don ngairdín ó Ghairdíní Glasa Teo ar €900. Seachtain ina dhiaidh sin thug Máirtín faoi deara nach ndúnfadh an doras i gceart agus gur scaoil an díon uisce isteach nuair a bhí sé ag cur fearthainne. Chuir sé glaoch teileafóin ar Ghairdíní Glasa Teo. chun gearán a dhéanamh mar gheall ar an mbothán.

1. **(A)** Ainmnigh an dlí a thugann cosaint don tomhaltóir sa chás seo. (10 marc)

(B) Rianaigh bealach **amháin** chun an fhadhb thuas a réiteach. (10 marc)

(C) Mínigh na cearta dlíthiúla atá ag Máirtín agus na dualgais atá ar Ghairdíní Glasa Teo. (20 marc)

An tAcht um Dhífhostú Éagórach 1977-1993 - Tugann sé cosaint d'oibrithe ar dhífhostú éagórach.

(D) Liostaigh **dhá** chúis atá le dífhostú cóir agus **dhá** chúis atá le dífhostú éagórach faoin Acht seo. (20 marc)

(E) Déan cur síos ar ról Choimisinéir Cearta. (15 marc)

(75 marc)

Timpeallacht Intíre

Ceist 2

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Tá Seán Ó Raghallaigh ag cuimhneamh ar a ghnólacht féin a chur ar bun - siopa caifé agus ceapairí ina bhaile dúchais. Chuala sé gur smaoineamh maith is ea cuideachta theoranta phríobháideach a chur ar bun.

2. **(A)** Ainmnigh an earnáil thionsclaíoch inar chóir do ghnólact Sheáin a bheith i mbun oibre. (10 marc)

(B) Déan cur síos ar thrí shochar a bhaineann le cuideachta theoranta phríobháideach a bhunú. (15 marc)

(C) Rianaigh trí éifeacht a bhíonn ag gnó ar an ngeilleagar. (15 marc)

Tá an fhiontraíocht áitiúil phobail tábhachtach don ngeilleagar áitiúil.

(D) Mínigh **trí** shochar a bhaineann le fiontraíocht áitiúil phobail. (15 marc)

(E) Ainmnigh **dhá** ghníomhaireacht a thugann cabhair d'fhiontraíocht áitiúil phobail agus rianaigh an ról atá ag ceann **amháin** díobh (20 marc)

(75 marc)

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ

Timpeallacht Intíre/Idirnáisiúnta

Ceist 3

3. **(A)** Mínigh an chiall atá le gnólacht 'dúchasach'. (10 marc)

(B) Rianaigh **dhá** chúis atá le forbairt chomhlachtaí trasnáisiúnta. (10 marc)

(C) Sainmhínigh an téarma 'príobháidiú' agus rianaigh **dhá** shochar a bhaineann le fiontar stáit a phríobháidiú. (20 marc)

(D) Déan cur síos ar thrí bhealach ar chuidigh Teicneolaíocht Eolais agus Chumarsáide (ICT) le Trádáil Idirnáisiúnta. Bain úsáid as samplaí i do fhreagra. (15 marc)

(E) Rianaigh **dhá** dheis agus **dhá** dhúshlán atá ag comhlachtaí Éireannacha atá gafa le trádáil idirnáisiúnta. (20 marc)

(75 marc)

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ

Cuid 2

Bainistíocht 1

Ceist 4

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Is í Gearóidín Ní Dháibhis an S.B. (M.D.) atá ar Fhoilsitheoireacht BP Teo. a bhfuil foireann 15 duine lánaimseartha agus 3 páirtaimseartha aige. Tuigeann Gearóidín an tábhacht atá le dea-cheannaireacht agus le hinspreagadh chun a dheimhniú go bhfuil na hoibrithe sásta san ionad oibre.

4. **(A)** Cad dó a seasann na litreacha S.B. (M.D.)? (5 marc)

(B) Ainmnigh **dhá** chineál cinnireachta agus mínigh ceann **amháin** díobh. (15 marc)

(C) Cóipeáil an léaráid seo de thosaíochtaí riachtanas Mazlow i do leabhar freagraí. Liostaigh leibhéil 1, 2 agus 3 agus mínigh ceann amháin díobh seo. (20 marc)

Tosaíochtaí Riachtanas Mazlow

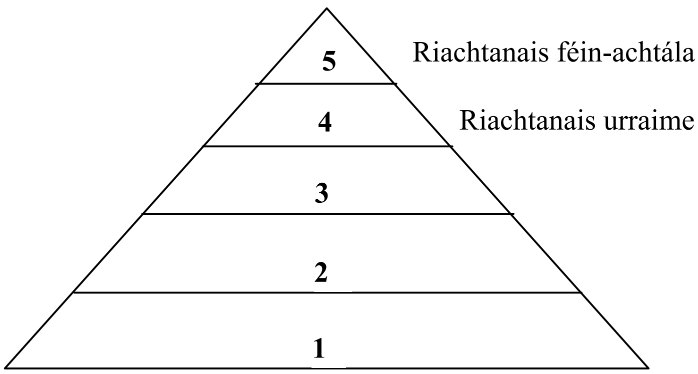

(D) Déan cur síos ar Theoiric X **nó** ar Theoiric Y ag McGregor. (15 marc)

(E) Mínigh cad is brí le "Cumhachtú Fostaithe"agus rianaigh **dhá** shochar a bhaineann le cumhachtú.
(20 marc)
(75 marc)

Fiontraíocht/Bainistíocht

Ceist 5

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Chuir Seán de Faoite, leictreoir cáilithe, a shiopa díolachán agus deisiúchán leictreach féin ar bun i Luimneach trí bliana ó shin. Tá ag éirí go han-mhaith leis an ngnó. Tá triúr cúntóirí díolacháin fostaithe aige anois agus cheannaigh sé veain le déanaí chun rogha a thabhairt dá chustaiméirí earraí a bhailiú agus a sheachadadh ar ais. Tá an Faoiteach ag cuimhneamh ar a ghnó a mhéadú agus an dara siopa a oscailt i mbaile eile fiche míle ó láthair.

5. **(A)** Is fiontraí é an Faoiteach. Mínigh cad is brí leis seo agus rianaigh **dhá** cháilíocht de chuid an fhiontraí. (15 marc)

(B) Déan cur síos ar **thrí** chineál árachais is cóir don Fhaoiteach a bheith aige ina ghnó. (15 marc)

(C) Déan cur síos ar **dhá** cháin a chaithfeadh an Faoiteach a íoc. (10 marc)

(D) Ainmnigh **trí** fhoinse airgeadais ar bhonn fadtréimhseach a d'fhéadfadh an Faoiteach a úsáid chun an dara siopa a mhaoinú agus mínigh ceann **amháin** díobh. (20 marc)

(E) Mínigh an téarma 'Measúnú Feidhmiúcháin'. (15 marc)
(75 marc)

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ

Gnó i nGníomh

Ceist 6

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Is í Helen Ní Mhurchú Bainisteoir Margaíochta Sláinte Teo.,comhlacht a dhéanann agus a dháileann bianna agus breiseáin sláinte ar fud na hÉireann. Tá taighde allamuigh agus taighde deisce déanta ag rannóg T&F (R&D) an chomhlachta, agus tuigeann Helen an tábhacht atá le fógraíocht agus le tionscnamh díolacháin chun an sciar den mhargadh atá ag an gcomhlacht a mhéadú.

6. **(A)** Mínigh an téarma T&F (R&D). (5 mharc)

(B) Mínigh na téarmaí 'taighde allamuigh' agus 'taighde deisce' agus úsáid sampla chun gach freagra díobh a léiriú. (20 marc)

(C) Rianaigh **trí** chineál meán fógraíochta ab fhéidir a úsáid chun díolacháin táirgí Sláinte Teo. a mhéadú. (15 marc)

(D) Rianaigh **trí** thionscnamh díolacháin ab fhéidir a úsáid chun táirgí Sláinte Teo. a chur chun cinn. (15 marc)

(E) Mínigh an téarma 'ainm branda' agus rianaigh **trí** shochar do ghnó a bhaineann le hainmneacha branda a úsáid. (20 marc)

(75 marc)

Bainistíocht 2/Gnó i nGníomh

Ceist 7

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Tá cuntas reatha ag Troscán agus Cairpéid Mhuintir Bhrádaigh Teo sa bhanc áitiúil. Ceann de na sochair a bhaineann leis an gcuntas reatha ná rótharraingt bhainc.

7. **(A)** Cad é rótharraingt bhainc? (10 marc)

(B) Mínigh cén fáth a n-ullmhódh gnólacht nó teaghlach Réamhaisnéis faoi Shreabhadh Airgid. (10 marc)

(C) Rianaigh dhá fhoinse airgeadais atá comónta do ghnólacht agus do theaghlach agus mínigh ceann **amháin** díobh. (15 marc)

Tá an t-eolas airgeadais seo a leanas ar fáil ón gcuntasóir atá ag Troscán agus Cairpéid Mhuintir Bhrádaigh Teo.

	2002	**2001**
Clár Comhardaithe - Sliocht	**€**	**€**
Sócmhainní Reatha	200,000	180,000
Fiachais Reatha	100,000	120,000
Caipiteal In Úsáid	500,000	500,000
Cuntais Bhrabúis agus Chaillteanais Trádála - Sliocht		
Brabús Glan	50,000	40,000

(D) Ríomh an Cóimheas Chaipiteal Oibre do 2001 agus 2002.
(Taispeáin na foirmlí agus do chuid oibríochtaí ar fad) (25 marc)

(E) Ríomh an Toradh ar Chaipiteal in úsáid do 2001 agus 2002.
(Taispeáin na foirmlí agus do chuid oibríochtaí ar fad) (15 marc)

(75 marc)

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ

Gnó i nGníomh

Ceist 8

Léigh an t-eolas a leanas agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.

Tá céim i Staidéar Gnó díreach faighte ag Máire de Búrca ón gcoláiste. Ba mhaith leis a gnó féin mar thrádálaí aonair a bhunú agus tá sí ag iarraidh deiseanna agus smaointe a aithint do tháirge nó do sheirbhís nua.

8. **(A)** Rianaigh na buntáistí a bhaineann le gnó mar thrádálaí aonair. (10 marc)

(B) Luaigh **trí** fhoinse a bhféadfadh Máire tarraingt astu le haghaidh smaointe nua dá gnó. (15 marc)

(C) Déan léaráid Timthriall Beatha Táirge a dhréachtadh agus a lipéadú. (20 marc)

Cuid de na céimeanna i bPróiseas Forbartha Táirge/Seirbhíse Nua is ea Scagadh Táirge, Forbairt Choincheapa agus Forbairt Fréamhshamhla.

(D) Mínigh dhá cheann ar bith de na céimeana atá liostaithe thuas. (20 marc)

(E) Mínigh an téarma Jabtháirgeadh agus úsáid sampla chun do fhreagra a léiriú. (10 marc)

(75 marc)

CUIMHNIGH AR AN BPÁIPÉAR CEISTEANNA SEO A CHUR AR AIS LE DO LEABHAR FREAGRAÍ